

Telegraful Român

Organ național-bisericesc.

Intemeiat în 1858 d

Onor. Asociațiunea pentru literatura
română și cultura poporului român
Str. Șaguna 8

Sibiu

Abonamentul:

pentru parohii cl. I Lei 7000.— cl. II Lei 5000.—
cl. III Lei 3000.— Particulari Lei 7000.— Autorități
și străinătate Lei 15.000.— De sprânge Lei 20.000.—

Articole și corespondențe

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român Sibiu
strada Mitropoliei Nr. 45. — Articole nepublicate
nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate se refuză.

Prețul inserțiunilor

un cm.² 20 Lei pentru odată, dacă se publică
de mai multe ori se dă rabat corespunzător

Abonamentele și inserțiunile

se adresează ADMINISTRAȚIEI foii Tele-
grafului Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Biserica în Uniunea Sovietică¹

— După mărturiile din Biserica rusească —

de Dr. D. STĂNILOAE

Semnatarul acestei conferințe n'a fost în Rusia ca să cunoască din vedere situația Bisericii de acolo. Dar tocmai acest fapt, l-a ferit de orice subiectivitate în această colectare de știri despre Biserica rusească, făcându-l să dea cuvânt exclusiv mărturiilor scrise ale oamenilor din Biserica rusească, socotind pe de altă parte că e de folos preoștii noștri să cunoască situația unei Biserici surori chiar din mărturiile originale ale oamenilor ei.

În general regimul Bisericii în Uniunea Sovietică a fost și este un regim de libertate și de separație față de Stat. În concret însă în atitudinea de până acum a Statului Sovietic față de Biserica se pot distinge trei faze: cea dintâi ține de la 1917 până la 1927, a doua de la 1927 până la începutul războiului ruso-german, iar a treia e cea care durează de atunci încolo. În cea dintâi perioadă Statul a manifestat față de Biserica sau mai bine zis, față de o parte a clerului, o anumită neîncredere, de la 1927 această neîncredere începe să se atenueze spre o atitudine de neutralitate, ca de la izbucnirea războiului sovieto-german și în special din Septembrie 1943 încolo neutralitatea să se transforme în bunăvoință și înțelegere.

Neîncrederea din prima perioadă a fost motivată nu cu vreo ostilitate împotriva credinței religioase ca atare, ci cu opoziția de ordin politic a unei părți a clerului. Arhiepiscopul Andrei, răspunzând, la 24 Decembrie 1941, întrebării unui corespondent al Agenției Associated Press, declară: «Puterea Sovietică a luat măsuri repressive împotriva unei părți a clerului și credincioșilor, nu însă pentru credința lor religioasă, ci pentru activitatea lor îndreptată împotriva regimului sovietic existent. Trebuie avut în vedere că înainte de revoluție Biserica fusese în serviciul guvernului țarist și se bucura de numeroase privilegii și avantagii (mai ales pătura superioară a clerului). De aceea i-a fost greu clerului să se lipsească de aceste avantagii. Unii nutreau speranța că puterea sovietică va fi răsturnată și luptau personal împotriva ei. Este de la sine înțeles că puterea sovietică nu putea să nu recurgă la măsuri repressive împotriva acestor oameni».²

Dar cu toate că principial Biserica s'a bucurat de libertate, între anii 1917—1927 ea a trecut prin grele încercări și sguiduri. Faptul că nu mai era sprijinită de Stat și că acesta din motive politice privea cu neîncredere la unii din slujitorii ei, a făcut-o să treacă prin încercări serioase, care echivalau cu o adevărată criză. Mase mari, cari erau ținute înainte în cadrul Bisericii numai de legile Statului, au părăsit-o.³ Mulți ierarhi și preoți,

crezând că s'ar face mai plăcuți regimului, dacă ar iniția anumite inovații în învățăturile și organizația Bisericii, au început să le facă, dând naștere unor organizații bisericesti schismatice, dintre cari cea mai importantă a fost aceea a Bisericii vii, sau noi, sau sinodale (deci fără patriarh). Alți ierarhi și preoți, dimpotrivă, fără a fi stăpâniți sufletește de atașamentul la vreun partid politic de opoziție, socoteau că învățătura creștină însăși nu le admite o conviețuire pașnică și o colaborare cu un Stat condus de un partid cu ideologie materialistă.

În astfel de împrejurări, ceea ce putea să facă posibilă o revenire a Bisericii la dezvoltarea liniștită, era o împreunare înțeleaptă a unei atitudini de sinceră loialitate față de Stat, cu o scrupuloasă păstrare a tuturor învățăturilor dogmatice, canonice și rituale ale Bisericii.

Misiunea aceasta și-a luat-o asupra sa, și-a dus-o efectiv la îndeplinire, Mitropolitul Serghie Starogradețchi, care în 1925 a urmat în postul de locțiitor al scaunului patriarhal, în baza unui testament al fostului patriarh Tihon. Începutul unei hotărâri politice de colaborare cu guvernul sovietic îl face el prin declarația de loialitate din Iulie 1927, în care spunea: «Noi trebuie să arătăm nu prin cuvinte, ci prin fapte că cetățeni fideli ai Uniunii Sovietice, loiali către stăpânirea sovietică, pot să fie nu numai oamenii indiferenți față de credința pravoslavnică, nu numai cei ce o trădează pe aceasta, ci și aderenții zeloși ai ei, pentru care ea este scumpă pentru că e adevărul și viața, cu toate dogmele și tradițiile, cu toate așezămintele ei canonice și rituale. Noi vrem să fim ortodocși și în aceeași vreme să recunoaștem Uniunea Sovietică a Patriei noastre, bucuriile și izbănzile ei ca bucurii și izbănzii ale noastre, iar în succesele ei, ca în succese ale noastre».

Declarația aceasta a stârnit energice proteste din partea câtorva mitropoliți, cari n'au mai voit să-l recunoască și s'au constituit în Biserica independentă.

Dar Serghie și-a urmat înainte calea lui dreaptă fără să devieze nici spre abaterile învoitorilor, nici spre opoziția celor ce nu voiau să recunoască și să colaboreze cu regimul.

Și rezultatul acestei stăruințe pe linia dreaptă, a fost biruința deplină a Bisericii ortodoxe adevărate asupra tuturor desbinărilor și transformarea treptată a atitudinii de neîncredere a Statului într-o atitudine de neutralitate.

Caracterizând această străduință și rezultatul ei, la 12 Septembrie 1943, cu ocazia înscăunării lui Serghie ca Patriarh, Mitropolitul Grigorie al Saratovului, a putut zice: «Grea a fost

crucea așezată pe umerii Mitropolitului Serghie, trist a fost drumul pe care a avut să meargă el: și episcopii nu toți l-au recunoscut și dușmanii Bisericii s'au silit să stărneasă în popor împotriva lui, tot felul de svonuri rele. Dar el — canonist ortodox de adâncă convingere — s'a ferit cu putere de orice activitate neioială în raport cu Statul, oricât îl împingeau spre ea unii dintre episcopi. El și-a adus aminte de cuvântul lui Hristos: «Dați Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu» și acest cuvânt dumnezeesc l-a pus la baza activității sale ca locțiitor de patriarh. El și-a luat ca grijă exclusivă reclădirea Bisericii și s'a ținut cu tărie pe linia strict bisericască. Amar lucru i-a fost fericitului Serghie să treacă prin aceste încercări, greu i-a fost să audă reproșuri din partea celor ce neînțelegând caracterul activității lui, îl învinovăteau de pasivitate sau chiar de inactivitate. Dar el a crezut adânc că Biserica e îndrumată de Domnul, care cu judecățile Sale prea înțelepte o va duce la slavă, iar pe credincioși la mântuire, și de aceea el și-a urmat cu tărie drumul său și după 17 ani a adus-o la această stare de liniște și de soliditate, la care se află Biserica noastră pravoslavnică rusească în acest moment».¹

Intr'aderăr fidelitatea lui Serghie față de toate rânduelile bisericesti, iar pe de alta loialitatea față de Stat, a făcut ca poporul să stea în marea lui majoritate strâns legat de instituția Bisericii, nelăsându-se ispitit de nici un curent și de nici o înjghebare ce s'a desfășurat de ea, iar în anii din urmă ierarhii și preoții, amăgiți la început de acele înjghebări, au revenit rând pe rând pocăiți la sânul Bisericii de totdeauna. Putem spune că Biserica rusească ortodoxă a ieșit biruitoare din încercările pe care le-a suferit, adunată în jurul ei. «În conștiința tuturor credincioșilor ruși — zice același — Biserica ortodoxă rusească a rămas Biserica patriarhală. Ei nu s'au dus după învoitori, după gregoriani, după iosefini, după autocefaști și după celelalte înjghebări independente, care reprezentau iubirea de putere a unor episcopi și a aderenților lor, ei au rămas acolo unde conducea Biserica ortodoxă locțiitorul patriarhului Tihon, fericitul Mitropolit Serghie».²

Nu începe îndoială că Serghie a a fost personalitatea providențială în cea mai grea epocă din istoria Bisericii ruse. El a avut un rol atât de important în scoaterea ei la liman, încât cu drept cuvânt Mitropolitul Nicolae al Krutițkului a putut spune la moartea lui, întâmplată în 15 Mai 1944: «Acesti 18 ani cât a condus patriarhal Serghie Biserica, fără îndoială reprezintă o epocă istorică în viața Bisericii noastre, care a ieșit din cuptorul încercărilor și mai întărită și mai împodobită».³ Nu mai

puțin caracteristice sunt cuvintele protopopului catedralei din Moscova, tot cu aceeași ocazie: «Într'un greu moment de răspundere tu Prea Fericite ai luat asupra-ți conducerea Bisericii ortodoxe rusești și tu ai cărmuit viața bisericască pe drumul credincios, păstrând Biserica în toată puritatea ei canonică și depărtând orice atitudine bănuitoare și nesinceră în raporturile credincioșilor cu stăpânirea de Stat în ființă. Mulți nu te-au înțeles atunci, dar tu ai mers cu tărie pe drumul tău, necugetând la ce zic alții; pentru tine a fost scump adevărul Bisericii și adevărul tău a biruit. Adversarii tăi de idei și-au recunoscut greșeala de a fi umblat după inovații bisericesti și cu pocăință s'au întors la tine. Tu i-ai primit cu iubire de părinte milos și te-ai bucurat de întorcerea lor. Mulți din ei stau acum aici la un loc cu noi și la un loc cu noi udă cu lacrimi sfântul tău sicriu. Poporul nostru pravoslavnic rusesc a înțeles și a simțit în inima sa că numai tu ai salvat Biserica rusească în perioada desbinărilor, de nimicire și ruină, prin cărmuirea ta înțeleaptă».⁴

Dar se cade să urmărim mai de aproape calea străbătută de Biserica rusească până la acest rezultat final, pe care ne-am grăbit să-l anticipăm.

Un câștig al străduințelor Mitropolitului Serghie de a împrăștia neîncrederea Statului față de clerul Bisericii ortodoxe, îl vedem concretizat în constituția stalinistă din 1937, care, pe lângă foată menținerea principiului separării Bisericii de stat și a libertății propagandei antireligioase, redă preoților dreptul de a vota și de a fi aleși în orice corporație de stat, drept de care fuseseră lipsiți înainte. Stalin în raportul său asupra proiectului Constituției la congresul VIII al Sovietelor, a motivat această inovație cu argumentul că acum nu mai sunt toți preoții dușmani ai puterii sovietice.

Totuși până la izbucnirea războiului ruso-german nu se putea vorbi propriu zis de un interes pozitiv al Statului față de Biserica.

Lucrurile s'au schimbat însă mult de atunci încolo. Iar schimbarea aceasta a fost provocată de marele aport moral și material pe care l-a adus Biserica în susținerea războiului de apărare a Patriei. În fața primejdiei toate deosebirile au fost uitate și poporul rusesc s'a ridicat ca un singur om împotriva cutropitorului. Biserica a fost alături de popor într-o izbucnire de intens patriotism. Ierarhii au adresat pastorale credincioșilor, îndemnându-i la luptă până la ultimul sacrificiu, iar preoții țineau predici inflăcărâte în biserici. Amintirea sfinților eroi din istoria luptelor pentru credință și libertate, amintirea întregului trecut s'a trezit cu putere și umple cuvântările preoților. Mai presus de orice ideologie, Ruși se simt cu toții una ca Ruși. ca moștenitori ai unui trecut comun, ai unor comori sufletești comune, amenințați în existență și în libertatea lor. S'a văzut atunci că inima preo-

¹ Conferință în cadrul Arlusului, Sibiu 18 Martie 1945.

² F. Fedorov: Religia și Biserica în U. R. S. S. Moscova 1944, pag. 24—25.

³ Jurnal Moscovscoi Patriarhii, 1944, Nr. 2, pag. 29—30.

¹ Jurnalul Patr. din Moscova, 1943, Nr. 2 Octomvrie, pag. 9—10.

² Ibidem. ³ Jurnal cit., 1944, Nr. 6, p. 27.

⁴ Ibidem, pag. 33.

ților și a ierarhilor bate la unison cu inima poporului pentru soarta lui și a Patriei comune. Sergheie a fost inițiatorul și susținătorul înflăcărat al acestei activități a Bisericii, câștigându-și o popularitate extraordinară chiar și între cei ce nu se mai socoteau aderenți ai Bisericii. «Această muncă patriotică în legătură cu conducerea energică a vieții bisericești au făcut numele mitropolitului Sergheie un nume mare nu numai pentru preoțime, nu numai pentru oamenii Bisericii, ci și pentru aceia care stau departe de Biserica» (Grigore, arhiepisc. Saratovului, în Jurnal, 1943, Nr. 2)

Încă în prima zi a năvălirii germane asupra teritoriului rusesc, la 22 Iunie 1941, locțiitorul de patriarh Sergheie adresează o epistolă pastorală poporului, în care găsim următoarele cuvinte: «Se repetă vremurile lui Batu, ale cavalerilor teutoni, ale lui Carol suedezul și Napoleon I. Urmașii netrebniici ai vrăjmașilor creștinismului pravoslavnic vreau din nou să ingenuchieze neamul nostru înaintea nedreptății și să-l facă să se jertfească pentru bunul și valoarea Patriei, la porunca de sânge a dragostei către moșia străbună. Dar nu e prima dată când i se întâmplă poporului rus să suporte astfel de încercări. Cu ajutorul lui Dumnezeu el va face praf din puterea vrăjmașă fascistă. Înaintașii noștri n'au slăbit cu duhul nici în cele mai grele împrejurări prin aceea că nu s'au gândit la primejdiile sau la foloasele personale ci la datoria lor sfântă către Patrie și credință și așa au ieșit biruitori. Să nu le facem de rușine numele lor slăvit noi pravoslavnicii, înrudiți cu ei după trup și credință. Să ne aducem aminte de sfinții voveozi ai poporului rusesc, de pilda lui Alexandru Nevski, Dimitrie Donschi, cari și-au pus sufletul lor pentru neam și Patrie. Biserica noastră pravoslavnică totdeauna a împărțit soarta poporului. La un loc cu el a suportat încercările și a avut parte de izbânzile lui. Ea nu-l părăsește nici acum. Ea binecuvintează și acum cu binecuvintări cerești lupta întregului popor».

Pastorală de Crăciunul anului 1942 are cuvinte tot atât de dogoritoare și de profetice: «Cu noi este Dumnezeu. Înțelegeți neamuri și vă plecați. Cu această cântare de biruință au zidit înaintașii noștri sfânta Rusie. Cu această cântare au murit pentru Rusia, au respins năvălirile diferitelor neamuri străine. Credincios testamentului lor, neamul nostru nu s'a clintit nici în fața năvălirii fascistilor».

Iar într-o Pastorală din 22 Septembrie 1942 spune: «Gândindu-ne la ceea ce încercăm acum marea noastră Patrie, ne vin în minte cuvintele proorocului: Cine va da capului meu apă și ochilor mei izvoare de lacrimi ca să plâng zi și noapte pustiirile poporului meu (Ierem. 9, 1). Dar lacrimile noastre nu sunt lacrimi de descurajare și desnădejde. Noi plângem pentru jertfele ostașilor noștri, dar ne și mândrim că aparținem unui neam capabil să aducă asemenea jertfe. Un astfel de neam desigur nu e sortit să fie «așternut» altuia, de rasă superioară, cum vrea să-l socotească lăcomia fascistă. El însuși poartă pe fruntea sa pecetea unui mare destin».

Pe lângă pastoralele vlădicilor și cuvântările lor și ale preoților de pe amvoane «la chemarea mitropolitului Sergheie, în toate Bisericile Uniunii s'au rânduit rugăciuni zilnice pentru biruința armatei rusești la ectenii, precum și cetirea unei rugăciuni speciale la Liturghie. Afară de aceea în împrejurări speciale s'au făcut slujbe anume pentru dobândirea victoriei».¹

¹ Referatul locțiitorului de patriarh Alexei despre activitatea patriotică a Bisericii în anii războiului, la ședința soborului din 22 Nov. 1944, Jurnalul Patr. din Moscova, Nr. 2, 1944.

Într-o cablogramă trimisă mitropolitului rus Veniamin din America, la 28 Iunie 1941, Sergheie comunică: «În toată țara se oficiază servicii divine. Eu însumi m'am rugat la Moscova în fața unei colosale mulțimi a poporului pentru biruința armatei rusești. În toată țara se observă un mare avânt religios și patriotic».¹

Dar Biserica nu s'a mulțumit numai cu lucrarea de însuflețire morală, ci a purces și la organizarea de colecte importante pentru oștire. În 30 Dec. 1942 locțiitorul de patriarh Sergheie a adresat un apel preoților și poporului dreptcredincios să-și dea ofrandele sale pentru fabricarea unei coloane de tancuri, care să poarte numele cneazului rus Dimitrie Donschi, care a biruit pe Tătari. În apel Sergheie spunea: «Binecuvântând pe Dimitrie Donschi în lupta dela Culi-covo cu hoardele Mamai, sfântul Sergheie Radojenschi a trimis în rândul ostașilor ruși pe doi dintre frații lavrii Troițchi. Doi ostași nu puteau spori simțitor puterile armatei rusești. Dar ei erau trimiși de sfântul Sergheie și de lavra lui. Văzându-i oastea rusească în mijlocul lor se convingea că pentru sfânta faptă a mântuirii Patriei primește binecuvântarea Bisericii pravoslavnice, că rugăciunile lui Sergheie o întoștește pe câmpul de bătăie... Tot așa coloana noastră bisericească să poarte cu ea binecuvântarea Bisericii noastre pravoslavnice și rugăciunea neîncetată pentru izbânda armelor noastre. Iar nouă să ne dea conștiința că nu rămânem nici noi la o parte, că și noi după puterea și capacitatea noastră, participăm la fapta sfântă a mântuirii Patriei».²

În urma acestui apel în scurtă vreme s'au strâns 8 milioane ruble. Dar colectele bisericești au mers și la alte fonduri pentru armată. Până în Noemvrie 1944, după o socoteală aproximativă, se strânsese peste 200 milioane ruble.³

În Octombrie 1944 locțiitorul de patriarh Alexie a adresat un nou apel pentru daruri, de data aceasta pe seama unui fond pentru ajutorarea copiilor și familiilor ostașilor morți și invalizi.⁴

Dau câteva cifre pentru a se vedea mărimea contribuțiilor din partea comunităților parohiale și a preoților: Comunitatea bisericească din Gorki a depus numai în 1942 la Banca de Stat 2 mil. și jum. ruble.

Comunitatea de pe lângă Catedrala Sf. Mitrofan din Penza a depus până la începutul anului 1943, un milion cinci sute mii ruble.

Eparhia Leningradului a depus până la începutul anului 1943, 3 mil. 700 mii ruble, iar comunitatea de pe lângă Catedrala din Cuibașev peste 2 mil. ruble.

Trecând în revistă marile sume depuse de preoți m'am mirat mult de buna lor situație materială, măcar că nu sunt salariați de Stat. Cei mai mulți dau în jurul a 100 mii ruble pentru construirea unui avion. Sunt însă și de aceia cari dau mai mult, ca de pildă protopopol Arhanghelschi din Gorki, 200 mii de ruble, sau preotul Stefanov, 273 mii ruble pentru construirea a două avioane. (Pentru toate aceste daruri se vedea: «Clerul din U.R.S.S. în războiul de apărare a Patriei», Moscova 1943).

Sumele considerabile donate de preoții ruși ne arată pe lângă aceasta că viața religioasă e deosebit de înfloritoare. Iar «nenumeratele donații din partea poporului pravoslavnic rus, adunate prin biserici pentru a fi pre-

date prin arhipăstori și păstori, pentru trebuințele apărării Patriei, arată limpede, zice preotul Zernov, că în această chestiune poporul este solidar cu cămuitorii săi duhovnicești. Dacă n'ar fi solidar cu ei și-ar fi îndreptat contribuțiile sale pe alt canal».⁵

Prin această însuflețită colaborare la apărarea Patriei, «Biserica ortodoxă a dovedit că ea își iubește Patria cu tot poporul și o apără cu toate mijloacele ce-i stau la dispoziție».⁶

Acest fapt a provocat o modificare în atitudinea Statului față de Biserica, i-a risipit cu totul neîncrederea, i-a câștigat bunăvoința și a făcut posibilă stabilirea unor raporturi mai vii între Biserica ortodoxă rusă și guvernul sovietic, a unor «raporturi de înțelegere reciprocă deplină».⁷

Această schimbare de atitudine a luat formă concretă în audiența — putem zice prima audiență — pe care locțiitorul de patriarh Sergheie, împreună cu Mitropolitii Alexie al Leningradului și Nicolae al Chievului au avut-o la președintele Consiliului comisarilor poporului, la 4 Sept. 1943. În cursul conversației ce a avut loc atunci, Mitropolitul Sergheie aducând la cunoștință dorința cercurilor bisericești de a se convoca un sobor pentru alegerea unui Patriarh al întregii Rusii și a organizării Sf. Sinod, Mareșalul Stalin s'a arătat binevoitor față de aceste năzuințe și a declarat «că din partea guvernului nu va fi nici o piedecă pentru realizarea lor» (Isvestia din 5 Sept. 1943).

Insemnătatea acestui eveniment se arată în faptul că din 1925, dela moartea lui Tihon, ales patriarh înainte de instaurarea regimului comunist, scaunul patriarhal a trebuit să rămână neocupat din pricina nedeplinei normalizării a raporturilor între Biserica și Stat, Biserica fiind condusă de locțiitorul de patriarh Sergheie. De fapt la 8 Sept. același an, un sobor de episcopi, convocat la Moscova, alege pe Sergheie ca patriarh, încoronând astfel strădania lui pentru refacerea unității Bisericii ortodoxe și a normalizării raporturilor ei cu regimul dela putere. Totodată a fost instituit un Sfânt Sinod compus din 3 Mitropoliți, ca organ permanent pe lângă Patriarh.⁸

Patriarhul Sergheie murind la scurtă vreme după aceea, în 14 Maiu 1944, i-a urmat întâi ca locțiitor de patriarh, iar dela începutul lui Februarie 1945 ca patriarh, Alexie.

Tot ca o concretizare a raporturilor pozitive și amicale ale Statului cu Biserica, a luat ființă pe lângă Consiliul Comisarilor poporului, adică pe lângă Consiliul de Miniștri, un Consiliu pentru Afacerile Bisericii ortodoxe. Într-o audiență, care a avut loc la 24 Nov. 1944, a ierarhilor ruși la Președintele actual al Consiliului pentru Afacerile bisericești ortodoxe, acesta a precizat astfel rostul și activitatea de până acum a acestui Consiliu: «Consiliul pentru Afacerile Bisericii ortodoxe ruse s'a alcătuit pentru înfăptuirea legăturilor dintre guvernul Uniunii Sovietice și Patriarhul Moscovei și a toată Rusia în chestiunile Bisericii ortodoxe ruse, cari au trebuință de hotărârile Guvernului. Prin conlucrarea acestui Consiliu s'au realizat următoarele înfăptuiri:

1. S'a deschis «Institutul teologic» și «Cursurile teologice pastorale» în Moscova și este dată posibilitatea deschiderii lor și în alte locuri;

2. A fost satisfăcută intervenția Patriarhiei din Moscova pentru editarea unui Jurnal bisericesc,⁹ a unui

¹ Jurnalul cit. 1944, Nr. 2, pag. 41.

² G. G. Carпов, preș. Cons. pentru Afacerile Bis. ort., Jurnal cit. 1944, Nr. 12, pag. 17—19.

³ G. G. Carпов, preș. Cons. pentru Afacerile Bis. ort., Jurnalul cit. 1944, Nr. 12, p. 17—19.

⁴ Jurnal citat, Nr. 1, pag. 17—18.

calendar și a altor publicații necesare Bisericii;

3. A fost dată posibilitatea pregătirii și obținerii de către biserici a obiectelor religioase necesare cultului;

4. Toți slujitorii altarelor aflători în slujba Bisericii sunt scutiți de mobilizare, indiferent de vârstă;

5. S'au adus o seamă de revizuri în chestiunea impozitelor, de natură să ușureze condițiile de viață ale slujitorilor cultelor religioase.

Consiliul pentru Afacerile Bisericii ortodoxe rusești asigură introducerea la vreme sa pe tot teritoriul Uniunii Sovietice a unor legi și dispoziții guvernamentale referitoare la Biserica ortodoxă, luând măsuri pentru înlăturarea oricărui fel de anomalitate în raporturile dintre comunitățile religioase și organele Sovietice locale.¹⁰

Odată ce a câștigat înțelegerea și bunăvoința Statului care, după toate semnele se va desvolta mai departe pe această linie pozitivă, Biserica a pornit la lucru cu toate puterile. A început să ocupe scaunele episcopale vacante, să deschidă biserici, să organizeze un învățământ teologic, să inițieze un scris bisericesc periodic, să strângă cărțile pentru formarea de biblioteci etc. Iată cum prezintă locțiitorul de patriarh Alexie în 21 Nov. 1944, la Soborul episcopilor, problemele ce se pun Bisericii:

«Secerișul este mult, condițiile pentru dezvoltarea vieții religioase sunt foarte favorabile. Din partea guvernului nostru vedem un sprijin deplin în acțiunile noastre bisericești și patriotice. În anul din urmă s'au deschis în toată Uniunea noastră mai mult de 200 de biserici; toate cererile de deschideri de biserici sunt luate în considerație cu toată grija. Opera aceasta se prelungește și se va prelungi și de aci înainte.

În Moscova s'a deschis «Institutul teologic» și «Cursurile teologice pastorale». Asemenea cursuri pot să se deschidă și în eparhii și în felul acesta se poate spera că treptat se vor umple cadrele preoțești cu oameni cari să vină la această misiune nu din silă, ci din înclinație sinceră pentru munca pe teren bisericesc.

Se editează un Jurnal al Patriarhiei, care oglindește viața bisericească în Uniunea noastră. Cu regret din partea multor Arhipăstori nu vedem încă o colaborare largă la acest organ duhovnicesc. E de dorit ca să ajungem la acea situație ca toți Arhipăstorii, fără excepție, să devină colaboratori statornici ai «Jurnalului», trimițând la redacție studii și informații despre viața din eparhie.

Trebuie să ne gândim la o extindere a activității editoriale a Patriarhiei și treptat să tipărim cărți de slujbă și să publicăm lucrări ale autorilor bisericești».¹¹

Ascultând acest raport Soborul episcopilor hotărăște ca să întemeieze un fond pentru întreținerea Institutului teologic și a Cursurilor teologice-pastorale din contribuțiile fiecărei eparhii. De asemenea «Soborul acordă o deosebită atenție creerii unei biblioteci academice, care alcătuiește sufletul învățământului, și în acest scop roagă pe toți Arhipăstorii să ia măsuri pentru culegerea și achiziționarea literaturii bisericești prin mijlocirea credincioșilor, în biserici și în locurile adunate în Biblioteca Institutului teologic».¹²

Dată fiind importanța învățământului teologic pentru o Biserică, întrucât el îi formează preoții, Vă rog

¹⁰ Este vorba de «Jurnal Moscovei Patr.» ce apare lunar din Oct. 1943. Este propriu zis o revistă.

¹¹ Jurnal cit., 1944, Nr. 12, p. 18—19.

¹² Jurnal 1944, Nr. 12, p. 6.

¹³ Ibid. p. 12.

să-mi îngăduiți să mă opresc puțin în mod deosebit asupra felului cum s'a organizat el în Rusia, cu aprobarea Statului, primită deodată cu aprobarea alegerii Patriarhului, în Septembrie 1943.

Conducătorii Bisericii rusești și-au dat seama că: «Problemele vieții actuale cer imperativ dela preoții Bisericii o largă și temeinică pregătire teologică pentru conducerea luminată și convingătoare a credincioșilor sub raportul religios-moral».

Ca bază pentru organizarea școlilor teologice s'a luat proiectul prezentat Sf. Sinod de Arhiepiscopul Grigorie al Saratovului. Acest proiect prevede înființarea «Institutului teologic» din Moscova ca școală de tip superior și așazisele «Cursuri teologice-pastorale», ca școli de tip secundar, în centrul fiecărei eparhii, care dorește să le aibă și dispune de mijloace. Deocamdată s'a deschis Institutul teologic din Moscova și Cursurile teologice-pastorale tot acolo.

În Institutul teologic superior se învață trei ani, iar în Cursurile teologice-pastorale doi ani. Având în vedere că în Cursurile teologice-pastorale se primesc ascultători, cari au terminat școala secundară, chiar dacă nu toată, și deci au vârsta de circa 18 ani, ele corespund cu vechile Seminarii duhovnicești, în care se învățau tot doi ani la sfârșitul școlii secundare. Iar în Institutul teologic, primindu-se candidați cari au terminat școala secundară și au urmat și vreo școală superioară, sau Cursurile teologice pastorale, el corespunde cu vechea Academie duhovnicească.

Materile predate în Cursurile teologice-pastorale sunt: Istoria biblică, Cetirea și tâlcuirea unor locuri alese din Sf. Scriptură a N. și V. Testament, Catehismul ortodox și învățătura morală ortodoxă, Istoria Bisericii creștine universale și rusești, Apologetica creștină, Studiul sectelor și al schismelor, Pastorală, Constituția U. R. S. S., Liturgica, Omiletica, Limba veche slavonă, Cântarea și ritualul bisericesc.

În Institutul teologic se predau: Sf. Scriptură a Vechiului și Noului Testament, Patristica, Istoria Bisericii creștine universale și rusești cu Arheologia, Istoria gândirii religioase rusești, Introducerea în științele teologice, Dogmatica, Morala cu Ascețica patristică și comparată, Istoria religiei cu Apologetica creștină, Dreptul canonic și Constituția URSS., Liturgica cu Istoria Artei creștine, Omiletica și Catehica, Imnologia bisericească, Cetirea cărților de slujbă în limba slavă bisericească și a scrierilor sf. Părinți în limbile greacă și latină, I. Ebraică, Cetirea unor texte alese din Biblie, Cetirea literaturii teologice, apologetice și polemice străine (catolice, protestante, anglicane).

Materii noi în Institutul teologic față de programul din vechea Academie sunt: Apologetica, Istoria gândirii religioase rusești, Ascețica, Istoria religiei.

Tot învățământul va avea o tendință cât mai practică ținând seama de necesitățile propoveduirii. Ca ascultători se primesc credincioșii cu o deosebită vocație și dragoste de a sluji Bisericii. Întreținerea este gratuită. Viața este comună și programul ei trebuie să corespundă misiunii unei școli teologice: Utenie, rugăciunea de seară comună, citiri din Scriptură, frecventarea slujbelor în zilele de duminică și de sărbători, pregătire pentru mărturisire și împărtășire în post și o purtare morală fără pată.

Pentru cunoștințele teologice și în special apologetice ale preoților în funcțiune, cari n'au primit o pregătire îndestulătoare din pricina lipsei de școli teologice, se vor organiza cursuri de scurt timp (la cari vor lua

parte pe rând preoții designați de episcopii erarhiali).¹

Câteva cuvinte aș voi să spun despre caracterul propoveduirii în Biserica rusească, așa cum reiese din predicile ținute de ierarhi și preoți și publicate în Jurnalul Patriarhiei din Moscova, care apare începând din Oct. 1943. Dată fiind starea generală de războiu împotriva cutropitorilor, cele mai multe predici au caracter patriotic. Tot la această categorie aparțin cele despre eroii sfinți ai istoriei rusești. În multe se combate concepția rasistă și pofta statelor fasciste după stăpânirea asupra altora, sau se descriu cruzimile și pustiirile Germanilor în teritoriile rusești vremelnice ocupate. Dar sunt și predici în care se propoveduesc învățăturile fundamentale ale creștinismului cu argumente, care grădesc lumii contemporane. Într-o predică de Crăciun se susține credința în viața de după moarte în felul următor: »Conștiința își pune întrebarea: oare toate gândurile, dorințele, simțirile, pornirile mele nobile, tot prin ceea ce trăiesc acum, moare deodată cu moartea trupului meu pentru totdeauna? Pentru ce se străduiește omul să adune în mintea sa tot mai multe cunoștințe, pentru ce se grăbește cu sete să le culeagă, pentru ce intră în legături cu oamenii, își câștigă prieteni, iubește cu o dragoste covârșitoare dacă toate acestea sunt rupte din el în clipa morții, fără milă? Pentru ce e născut în om instinctul autoconservării, dragostea de viață, setea de a trăi și de a nu muri niciodată, dacă fiecare din noi își va pierde viața sa? Oare singur acest instinct e mincinos, câtă vreme toate celelalte instincte, al foamei, al setei și celelalte sunt adevărate și niciodată nu înșală pe om?»²

Intraltă predică se arată punctul de vedere creștin față de problema socială și politică spunându-se: »Hristos în propoveduirea sa evanghelică nu a abordat și nu a deslegat chestiuni de politică, de drept, de economie și a. m. d. Lăsând rezolvarea lor în seama libertății omenești, Hristos și-a îndreptat atențiunea principală, spre sufletul omenesc, spre omul dinăuntru, din care se naște și omul dinafară, adică cetățeanul, membrul familiei și a. m. d.

Cea dintâi misiune a creștinismului este mântuirea și binele sufletului, din care odrălesc și bunurile pământești (Mt. 6, 33). Iisus Hristos a venit pe pământ să prefacă, să înnoiască pe om. Sunt două drumuri cari duc la această țintă: unul este exterior, altul launtric. Cel dintâi constă în publicarea de legi și dispozițiuni guvernamentale, din deslegarea tuturor chestiunilor politice, economice și morale, pe temeiul anumitor principii. Al doilea drum e al înnoirii minții și inimii. Acest drum nu stă în puterea oamenilor. Pe el l-a ales Hristos și singur acest fapt dovedește că el e Dumnezeu.

Hristos nu numai că nu a promulgat în propoveduirea sa legi juridice, sociale, economice, ci chiar a refuzat să intre în judecarea lor (Lc. 12, 13—15). Cum trebuie să fie împărțite în societate bunurile materiale? Dacă e necesar să se tindă la o egalizare materială a membrilor societății? Cum a privit chestiunea sclavajului? Dacă e normal să se limiteze sfera de activitate a femeii în familie? Care trebuie să fie raporturile Statului cu poporul? Cari forme ale Statului sunt cele mai bune? etc.

La toate acestea și la alte chestiuni nu se găsesc răspunsuri directe în Evanghelia, pentru motivul că nu sunt. Dar lăsând toate acestea, Iisus Hristos a făcut ceva cu mult mai bun, de care atârână toate acestea. El a îndreptat, a înnoit mintea și inima oamenilor, sădind în ele sămânța unei noi vieți, a așezat în sufletul lor

principiul dreptății și al iubirii, ca temelie launtrică pentru îmbunătățirea raporturilor lor din afară.

Nepronunțându-se de pildă despre marea rău social al vremii sale, robia, Hristos a preferat să învețe pe oameni iubirea frățească.

Ocolind să discute direct chestiunea proprietății și a modului de împărțire a bogățiilor în societate, Hristos a desaprobat lăcomia și sgârcenia.

Multe idei și sentimente creștine, toate principiile morale, formulate în predica depe munte a lui Iisus Hristos, au intrat în parte sau în întregime, ca adevăruri nemincinoase și ca norme conducătoare ale vieții, în obișnuința intelectuală și morală a omenirii culturale. Civilizația modernă este tributară încontestabil noțiunilor creștine despre demnitatea persoanei omenești, despre frăția și egalitatea tuturor oamenilor, despre libertatea conștiinței, care au dus la desființarea sclaviei, a despotismului familiar și la alte influențe binefăcătoare asupra dreptului, familiei, vieții social politice, științei, artei și asupra tuturor laturilor vieții.¹

Iar învățăturile creștine de felul acesta nu se scriu numai într-o revistă, pe care n'ar ceti-a decât puțini, ci se propoveduesc în cele 100 de biserici ale Moscovei și în cele 15 mii de biserici de pe tot întinsul Rusiei, cari sunt frecventate de lume multă ce se strânge cu respect și cu iubire în jurul episcopilor și preoților cum spune P. S. episcop Iosif al Argeșului, care a fost la Moscova cu prilejul alegerii mitropolitului Alexe ca patriarh al Rusiei.

Și acum după prezentarea acestor informații culese aproape toate din «Jurnalul Patriarhiei din Moscova», fără nici o modificare, vreau să fac câteva reflexiuni în legătură cu întrebarea ce și-o pun mulți: Nu cumva bunăvoința, cu care s'a întors Statul sovietic spre Biserică dela 1943 încoace este numai un oportunism de război și sfârșitul războiului va echivala că sfârșitul acestei bunăvoințe?

Drept răspuns general la această întrebare reproduc cuvintele lui G. G. Carпов, președintele Consiliului pentru Afacerile Bisericii ort. de lângă Consiliul Comisarilor poporului, cu prilejul unei recepții a episcopilor ortodocși: »Aceste manifestări cari se produc în viața Bisericii, în raporturile între Biserică și Stat, nu prezintă ceva accidental, neașteptat, nu poartă un caracter trecător, nu se prezintă ca o manevră tactică, cum se silesc să înfățișeze lucrul câțiva cari nu doresc binele. Aceste manifestări prietenoase sunt isvorite din acea tendință, care s'a observat încă înainte de război și care și-a primit dezvoltarea ei în cursul războiului.»²

Presupunerea că raporturile acestea de reciprocă înțelegere nu numai că se vor menține, ci se vor și desvolta, se poate întemeia pe multe considerațiuni, dintre cari amintesc aci următoarele:

1. Statul Sovietic și Biserica ortodoxă rusă au acum înapoia lor o luptă comună, o încercare și o amintire scumpă comună, care le va fi izvor de reciprocă înțelegere.

2. Statul Sovietic a ieșit din epoca granițelor închise. El va întreține de aci înainte raporturi vii cu celelalte popoare, el vrea să joace un rol în politica mondială. Spre aceasta trebuie și e firesc să folosească toate punțile, cari pot fi de folos în apropierea de sufletul altor popoare. Ortodoxia este una din acestea.

3. Statul Sovietic a experimentat în acești 27 de ani vitalitatea credinței religioase, precum și aportul ei pozitiv la marea operă a progresului social. Și cum regimul comunist este

¹ Jurnal citat, pg. 35, predică prof. Alexandru Smirnov la Nașterea Domnului, cu titlu: „Despre soarele dreptății și al iubirii”.

² Jurnal 1944, Nr. 12, p. 18.

PREOȚIE și SLUJIRE

Domnul nostru Iisus Hristos a venit în lume nu ca să l se slujească, ci ca însuș să slujească (Marcu 10, 43—44) și ca și Dânsul, a dispus să facă și primii Săi ucenici — apostoli — și legiuții urmași ai acestora — preoții, îndeobște (Ioan 13, 15).

Ca să slujească cui? — s'a pogorit din slava cerului și s'a intrupat Fiul lui Dumnezeu. — Omului, care era cu chipul sufletului grav slujit de păcat și care gemea neputincios în amara sclăvie a diavolului. Ca să slujească cui? — au sfânta și marea îndatorire preoții. — Tot omului, care orbecă pe întunecatele căi de pierzanie ale păcatului. Spre a sluji în chip fericitor omului, mântuindu-l, restatornicindu-l în starea originală, fost-a trimis în lume Dumnezeu Fiul de către Dumnezeu-Tatăl. Spre a sluji în acelaș chip — fericitor — omului, înlesnindu-l mântuirea, învrednicindu-l inefabilelor bunătăți veșnice, sunt rânduiți pe pământ preoții de către Preotul cel mare, Hristos Domnul.

Intreaga activitate a Domnului constă într-o asiduă slujire pe seama omului. Activitatea de toate zilele — „cu timp și fără timp” — a preoților nu-i cu cuvântă să se rezume la altceva decât tot la slujirea cu asiduitate a omului, slujire atentă turnată după sublimul model de slujire plinită de Stăpânul Iisus Hristos.

În legătură cu faptul slujirii, un reprezentant al teologiei anglicane se exprimă precum urmează: „nu să fii slujit, ci să slujești, este semnul adevăratei măreții” (not to be ministered unto, but to minister, is the mark of real greatness — Edward S. Woods, în cartea Modern Discipleship and what it means — London 1919, p. 107).

Prea adevărat este. Cât de măreț, de demn, de sublim ne apare nouă Domnul Hristos în ipostaza de prea iubitor slujitor al omului, mergând în divină operă slujitoare până la a se răstigni pe cruce pentru om. Și iarăș — menținându-na pe aceeaș linie de paralelism Hristos-preot — cât de măreț, de demn, de «la locul lui» se înfățișează preotul în rolul de preot zelos și cu dragoste slujitor al celor ce-i sunt încredințați spre duhovnicească păstorie. Se și zice despre preotul care cu neslăbită osârdie slujește păstoritului, având drept țel mântuirea sufletească a acestuia: iată, cu adevărat un preot al lui Hristos, unul care are pe Hristos, unul care pășulește pe urmele Domnului, unul care caută cu sârguință împlinirea sfintelor îndatoriri ce-i incumbă ca legiuit organ continuator al preoției lui Hristos.

Preotul, slujind păstoritului și nu face altceva decât să slujească însuși Mântuitorului; căutând el plinirea păstoririi adevărate, care tocmai slujire însemnează, pe însuși Hristos îl caută. N'a zis oare Domnul, că intrucât facem ceva celor din juru-ne, Lui îi facem? (Mateu 25, 40). Numai astfel sau și astfel se poate da o explicație satisfăcătoare celor mari pe care o gustă preotul — adevărat slujitor al lui Dumnezeu pe seama oamenilor „pentru care este pus” (Evrei 5, 1), în mijlocul cărora își exercită el preoția. Satisfacția aceasta o iscă în sufletul slujitorului preot, însuși Domnul Hristos drept răsplată pentru bunele strădăni depuse de respectivul vrednic preot.

Să slujim, vasăzică, pe Iisus Hristos și pe calea slujirii omului pentru Împărăția lui Dumnezeu, a slujirii care împintănată să fie numai și numai de dragoste și de cât mai mult zel.

Preot Ion I. Suciu

un regim realist, ce ține seamă și se folosește de toate forțele reale, trainice, nevestețite de dialectica evoluției istorice, există puternice temeiuri de crezut că el va persista pe linia dezvoltării și adâncirii raporturilor armonioase cu Biserica.

(Colecția Jurnalului Patriarhiei din Moscova mi-a fost pus la dispoziție, cu multă bunăvoință de P. S. Episcop Iosif al Argeșului, fapt pentru care îl exprim gratitudinea mea).

¹ Jurnal cit., 1943, nr. 3, Nov., pg. 22—23.

² Jurnal cit., 1944, nr. 12 pag. 31.

Crucile și troițele satelor Creștinismul și problemele muncitorești

Satul românesc s'a format în umbra crucii și și-a încheiat sufletul din duhul Evangheliei lui Hristos. Pe bună dreptate s'a spus că „satul românesc este o biserică având câteva case împrejur”. Biserica a stat și stă, ca o mamă în mijlocul copiilor, protectoare, îndrumătoare, mângâitoare, la bucurie și la necaz, iar crucea de pe turla ei strălucește și veghează peste tot satul.

„Din mijlocul obștii”, spune așa de frumos un cunoscut cercetător al satului, un apostol mirean și vremuri de liniște sau furtuni, unele mai mari ca altele, văd țâșnind vârurile așezământului creștin, înfățișând semnul creștinătății noastre. Bat vijelii cumplite, — se ridică huete mari de tălăzuirii catastrofale, — trec șuvoaie de neamuri străine, în urlete înspăimântătoare, — toate se năruie, în răsturnări de groază, val-vârtej de neștire și de bejenie peste tot. Un singur lucru rămâne fix din toate, — o temelie nesguduită: așezământul în vârful căruia străjue Crucea Mântuitorului. Când șuvoaiele se retrag spre măci, când huetele se potolesc în trepte de împăcare, când viața începe a curge cumpănit și senin, iată că tot acest semn al tăriei noastre strălucește sub blândul sărut al vântului de pace și sub inerea blajină a încrederii în viitor” [Al. Lascarov-Moldovanu, Cruce și Naționalism, pg. 255].

Da, biserica a fost „punctul de foc care a atras și a ținut la sine întreaga viață a norodului românesc”. Las să ne ducă pe fiecare gândul am plecat, de care ne leagă cele mai frumoase și mai duioase amintiri ale copilăriei, care nu se mai întorc. Dar despre alt semn al creștinătății satului vrem să încreștăm câteva gânduri: despre crucile și troițele lui.

Crucea lui Hristos străjuește în afară de biserică și de casele credincioșilor, preluțându-i în secole noastre: pe ulițe, la răspântii de drumuri, la margini de păduri, pe câmpii chiar. Nu mai vorbim de cimitire unde semnul, pe care a fost răstignit Domnul Hristos, străjuește la capul oricui care a trecut prin această lume, chiar la acela care n'a crezut cu tărie în puterea ei. Și nimeni n'ar vrea să se lipsească de prezența ei, așa că versalul poietului pare o dorință generală: „Și bun este Domnul, de voi avea la cap o cruce”.

Există în unele sate obiceiul ca elixir morți să li se ridice două cruci: una în cimitir iar alta pe marginea drumului, de obicei cât mai aproape de casă. Așa că vezi uneori șiruri de zeci de asemenea cruci pe ulițe și la răspântii. Locul, unde cade ostașul în luptă, apărându-și Patria înfrățindu-și trupul și sângele cu glia strămoșească, se înseamnă tot cu o cruce. Crucea este semnul amintirilor sfinte și duioase, semnul împăcării ultime și al unirii tuturor în Iisus Hristos. Orice căteori Românul face sau ovidecâteori o fântână, ridică o sfântă cruce, o așează la margine de drum, chiar dacă isvorul e mai dosnic. Călătorul obosit și însetat se răcorește cu apa isvorului, se odihnește la umbra crucii sau troiței, apoi făcându-și semnul sf. cruci, șoptește o rugăciune la icoana Celui ce „isvorăște isvor de apă care curge spre viața veșnică” [Ioan 4, 14], sau la Maica Domnului ca sa fie

spre pomana ostenitorilor. În alte sate ardelenne, pe toate drumurile care ies din sat, chiar în marginea satului, străjuește câte o cruce mare cu Mântuitorul răstignit. Ce priveliște frumoasă: în mijlocul satului strălucește și veghiază crucea de pe biserică, iar la margini pe drumurile care duc și ies din sat, veghează tot crucea lui Hristos. Satul tot se știe în paza lui Hristos. Doamne, armă asupra diavolului crucea Ta, ai dăruit nouă; ne ștercură și se cutremură nesuferind a căuta spre puterea ei... Cine ar putea spune câte gânduri și porniri spre rele nu vor fi ucis și potolit acești paznici de zi și de noapte, ai satului și ai câmpului, când răufăcătorul își va fi aruncat ochii din întâmplare pe Crucea Răstignitului, care totuși cu chipul blând, îl chema și pe el la mântuire.

Adăugăm la acestea acele minunate troițe, unele așa de frumoase și împodobite, încât par niște mici altare sau paraclise. Ridicate de vru-un credincios, de o familie, sau de un cătun întreg, ca mulțumită pentru anumite binefaceri primite dela Dumnezeu, troițele, pe lângă frumusețea și semnificația lor religioasă, oferă călătorului îndemn la rugăciune și reculegere, odihnă și scăpare de arșița soarelui, furtună sau întunecare. Crucile ca și troițele variază în frumusețe și podoabă după credința și dărnicia oamenilor, iar în formă și originalitate după regiuni.

Firește, că aceste semne creștine ale satelor, ce desvăluie multe aspecte ale sentimentului nostru religios, trebuiesc menționate cu îngrijire. Se întâmplă însă uneori că și-e mai mare jalea când vezi prin unele sate cruci fără aripi sau cu ele atârinate, aplecate sau prăbușite la pământ, cum sună și cântecul:

„Cruce sfântă părăsită
Lângă margine de drum,
Coperișul tău se strică
Lângă creștinii de acum!”

Trist, dar adevărat! Te doare sufletul când vezi troițele cu aco-perișul spart, cu păreții jupuși și găuriți, pe dinafară bălării, pe dinlăuntru murdării. Sânt supuse și ele dintelii vremii și întemperiilor naturii, și și tot așteaptă vre-un suflet de creștin ca să le salveze, să le „îndrepte iar, frumos, cu icoana lui Hristos”.

În caz când această inimă creștină întârzie, pentru a nu fi prea târziu, credem că nu adăugăm o sarcină, în plus, prea grea preotului, ca pe lângă grija bisericii și a cimitirului, să adauge și grija de crucile și troițele satului. La nici unul din ceilalți factori de conducere ai satului nu ne putem adresa. Ar fi învățătorul cu copiii. Dar preotul este cel mai indicat să amintească familiilor sau urmașilor celor care au ridicat crucea sau troița, sau când aceștia nu mai există sau sânt lipsiți de mijloace, cu tineretul sau cu cei mai credincioși și auți din sat, se poate scăpa satul de aspectul acesta jalnic și, cum vorbim din experiență, se pot face lucruri frumoase în sensul acesta. Credem că preotul are numai de câștigat în fața credincioșilor săi. Pe urmă se salvează aceste mici monumente creștine ale satelor, interesante nu numai prin semnificația lor creștină religioasă, ci și prin originalitatea și arta lor. Prin urmare, constituiesc una din frumusețile satului.

Să redăm viața și frumusețea acestor comori creștine ale sate-

Sunt unii care spun, fie din neștiință, fie din reacredință, că creștinismul ar fi împotriva muncitorimii, că este o concepție reacționară, învechită, care se opune progresului politic, economic și social al omenirii. Tocmai de aceea și află aici, pentru a să mărturisesc adevărul și să aduc în această măreață zi de 1 Mai, satulul Bisericii ortodoxe și al preoștii democratice din Blaj.

Dealul se putea oare să lipsească oare dela această sărbătoare a muncii și a muncitorimii, tocmai Biserica și nevoloarea a tuturor celor împovărați și trudiți și indeosebi Biserica ortodoxă care își are ca titlu de glorie tocmai faptul de a fi fost în permanentă legătură cu poporul, de a fi fost în decursul tuturor veacurilor, prin excelență o Biserică a poporului? Biserica ortodoxă, dragil mei, în teodană a fost cu popoșul. De el, ea astăzi ține să fie alături și de voi, căci voi sunteți poporul.

Am venit la această strălucită sărbătoare, ca să slăvim munca. Avem convingerea că participând aici, alături de voi, ne vom face datoria atât față de misiunea noastră de a fi împreună cu popoșul, cât și față de Dumnezeu, care prin Fiul Său ne-a vestit că împărăția Lui „nu este din lumea aceasta”. Suntem convingiți că slăvind munca și idealurile legitime ale muncitorimii, nu facem politică, pentru că această muncă și aceste idealuri nu aparțin numai câtorva, ci ne aparțin tuturor. Prin rostul meu, Biserica ține să declare că recunoaște și susține cu toată energia idealul muncii și idealurile muncitorimii, că ea nu este nicidecum împotriva acestor idealuri, că nu este reacționară, ci dimpotrivă este și vrea să fie din ce în ce mai mult, un factor de bine și de progres al omenirii.

Creștinismul nu este contra aspirațiilor legitime ale muncitorimii. Pentru cine cunoaște cât de cât ce este creștinismul și cum s'a dezvoltat el, nu mai este nici o îndoială că de fapt creștinismul are un mare rol în dezvoltarea vieții politice, economice și sociale a omenirii și indeosebi a muncitorimii. Creștinismul a fost propovădit în lume pentru prima oară de Iisus — fiul dulgherului din Nazaret. Este apoi împrăștiat mai departe de dolsprezece oameni, pescari simpli, din neștiuta Galileea. Cei dintâi care s'au aprins de floarea dumnezeiescului, Teșlar au fost, nu boerimea acelor vremuri, ci masele cele largi ale celor săraci, care își câștigau pâinea muncind cu trudă. Deaceia, cu drept cuvânt putem spune, că creștinismul a fost și este prin excelență, o religie a celor mulți, a celor obidiți, a celor săraci, o religie a muncitorimii.

Trăim astăzi sub semnul unei mari revoluții: revoluția muncii! Ei bine, muncitorii! Să nu credeți că numai voi sunteți revoluționari, că numai voi sunteți capabili de o revoluție! Și noi suntem revoluționari! De aproape două mii de ani creștinismul este o permanentă încercare de a face o adăncă revoluție! Și noi suntem revoluționari, și noi urmăm o mai desăvârșită dreptate socială, o mai puternică prețuire a muncii, Revoluția noastră nu se deosebește de a voastră decât prin metodă. Pe când voi plecați din afară înlăuntru, noi plecăm dinlăuntru înafară. Și creștinismul vorește o mai bună rânduială pe care o vorește el, nu caută să o împună cu forța, din exterior, ci vrea să o așeze în sulete, să o facă să răsară ca pe ceva normal, ca pe ceva liber con-

¹ Cuvântare roșită la 1 Mai 1915 în Palatul cultural din Blaj.

lor pline de cruci și troițe, încât credinciosul să fie și mai mult îndemnat ca, trecând pri fața lor, descoperindu-și capul și făcând cucernic o sf. cruce, să creadă în puterea ei și să șoptească: Doamne, ferine de rău!

Preot GH. IOACONU-UDA
Profesor Brașov

simțit de toți oamenii. De asemenea el nu vrea o transformare de sus în jos — adică dela conducători la conduși — ci vrea o influență adăncă de jos în sus, ca poporul să împună conducătorilor voința sa. Cel puțin din punct de vedere ortodox, creștinismul nu este alceva decât o vastă concepție democratică, dar nu o concepție politică, legată de părerile și interesele unui regim de oameni vremelici, ci o democrație morală, de ordin spiritual și etern.

E adevărat că democrația aceasta este mai înceată, că revoluția creștinismului merge mai încet decât revoluția voastră, muncitorii! Democratizarea morală a lumii merge mai încet decât democratizarea politică. Este însă democratizare mai adăncă și mai trainică. Fără o democrație morală, a suletelor, democrația politică se prefăce în praf și cenușă.

Oare credeți că numai cu forța se poate face revoluție în lumea aceasta? Dar gândiți-vă o clipă la extraordinara revoluție, pe care a săvârșit-o creștinismul în lumea veche, desființând sclavia. Fără nici o violență, prin cele mai pașnice mijloace, ceea ce nu l-a reușit funcționarul Spartacus odinioară la Roma cu armele, i-a reușit lui Iisus Hristos, cel „blând și smerit cu inima”. Creștinismul a desființat neegalitatea și nedreptatea dintre oameni, prin simplul fapt al punerii în practică a învătăurii lui Iisus.

Sclavia? Sclavii erau sclavii și ce era sclavia? Sclavii erau singurii muncitori ai lumii vechi, căci pe acele vremuri munca era atât de disprețuită, încât se credea că ea degradează pe un adevărat cetățean. Cum erau considerați sclavii, înțiași ai muncitorilor de astăzi? Ca niște vite, ca niște unelte fără suflet, de care se putea uza și abuza fără judecată. Tărgurile de sclavi, mărturisesc o scriitor din vechime, erau tot atât de căutate ca și cele de mănușe, de pul de hipopotan, de coarne de rinocer și de dinți de elefant. Starea muncitorimii de acum nu se aseamănă nici pe departe, cu aceea a muncitorilor sclavi din trecut.

Din starea aceasta grea de sclavie omenirea s'a putut elibera abia cu ajutorul creștinismului, datorită revoluției morale a lui Iisus. Căci El mărturisea deschis că a venit în lume „să dea slobozire celor din legături” și să aducă „pace și bunăvoință” între oameni. În urma învătăurii lui mulți stă pământ de sclavi, după ce deveneau creștini li eliberau din sclavie și li numeau frați. Din pricina aceasta a eliberării dese de sclavi, care atingeau puternic ordinea nedreaptă a statutului tiranic al celor tari și bogăți, religia aceasta a săracilor de bună voie și a sclavilor, a fost persecutată mult timp și o mulțime de creștini și-au vărsat sângele nu numai pentru credința lor religioasă, ci și pentru convingerea lor morală și democratică. În fața acestor vremuri revoluționare, ca și în fața muncitorimii adunată să sărbătorească ziua de 1 Mai, ziua muncii, creștinismul are mândria de a putea afirma că el a deschis mai întâi drumurile biruitoare ale democrației de azi și că el a dat cele dintâi și cele mai mari jertfe pentru cauza muncitorimii de pretutindeni.

Țin să spun sus și tare tuturor, că dacă n'ar fi apărut creștinismul ca să propage că toți oamenii sunt egali, că toți suntem frați, pentru că suntem în al aceluiași Tată din cer, dacă creștinismul n'ar fi căutat pe calea pașnică a transformării morale să împace clasele de sus cu cele de jos, desființând cu ajutorul iubirii barierele dintre ele, ca să poată apoi pe neșimțite să libereze pe cei munci, să ridice prestigiul muncii și standardul de viață al poporului, noi — muncitorii, fil de muncitorii, țărani, sau mici funcționari — n'am fi adunați în această sală să serbăm ziua aceasta a muncii și a muncitorimii libere! Libertate, egalitate, fraternitate, dreptate socială și toate celelalte lozinci ale voastre, dragi muncitorii, sunt și ale noastre. Ele fac parte din patrimoniul sfânt al revoluției morale a creștinismului și sunt adevă-

văruri pe care creștinul adevărat nu numai că le afirmă și le propagă, ca oricare dintre muncitorii, dar se silește chiar în fiecare zi să le trăiască. De felul cum știe să pună în practică creștinul, principiile acestea înalte, care ne unesc în același mănunchi, pe noi revoluționarii sufletului cu voi revoluționarii muncii, deplinde câștigarea celui mai însemnat lucru din lumea aceasta: Mântuirea sufletului!

Pentru prima oară în țara noastră, Ziua muncii este serbată cu tot fastul cuvenit. O măreață epocă de desrobire a muncii începe. Putea oare Biserica lui Hristos să nu fie de față? Sau, este ea cumva potrivnică muncii și idealurilor muncitorimii? Este creștinismul o concepție învechită, reacționară, împotriva progresului politic, economic și social al omenirii? O, de o mie de ori nu! Creștinismul e mai viu ca oricând, astăzi când a biruit definitiv spiritul democratic. Democrația este ceva prin excelență în duhul lui Hristos, ori din acest duh au isvorit în decursul veacurilor mil de fapte și mil de jertfe pentru proletariat și pentru democrație.

O, voi care doriți să desăvârșiți revoluția muncii, începuți de creștinism, în

țara aceasta, apropiați-vă de noi să ne cunoașteți! Noi suntem gata să împlinim toate poruncile dragostei și ale bunei înțelegeri dintre oameni. Suntem gata să vă sărim în ajutorul vostru, pentruca să stabilim în lume o mai bună rânduială, o mai bună ordine socială. Uitați vechile resentimente dacă n'ați făcut-o până acum! Nu confundați greșelile cătorva cu creștinismul! Pentru aceste greșeli nu dușmăniți Biserica, nu alungați pe Iisus, cel mai mare muncitor, cel mai mare democrat și cel mai mare revoluționar al veacurilor! Uniți sforțările revoluției voastre cu revoluția morală pe care voește să o facă în lume Fiul lui Dumnezeu. Revoluția cea dinafară uniți-o cu revoluția cea dinlăuntru, a sufletelor, căci numai înlăuntru se află chezașa adevăratei democrații, a adevăratei armonii sociale. întoarceți-vă la Iisus, pentruca acest 1 Mai să fie nu numai sărbătoarea muncii, ci și sărbătoarea reînnoirii solemne a legăturilor dintre Iisus și muncitorime.

Întoarceți-vă la Iisus și fiți binecuvântați de El în veci!

Preot Ioan Opreș,
adm. protop.

Să mărim și „producția” spirituală...

După atâta sbucium, după atâtea șiroaie de lacrimi curse, după atâtea încordare a ființei noastre, după atâtea vărsare de sânge, în sfârșit mult dorita, mult așteptata pace a sosit. Sufletul omenesc a ajuns la descătușarea din lanțurile suferințelor, pe care războiul de exterminare reciprocă a națiunilor le-a înfierat pe inima noastră.

Că pacea trebuia să vină, eram siguri. Căci ne este în deobște cunoscut faptul că, după neliniște vine liniște; după nesiguranță, siguranță; după suferință, fericire; după ploaie vreme senină; după război, pace și după moarte înviere, renaștere, reconstrucție, restabilirea tuturor activităților și funcțiilor normale ale organismului social.

Nenumărate vieți s'au stins tocmai pentruca noi, cei rămași, să „viem și să ne mișcăm” într-o lume nouă, mai bună mai de omenie și într-o atmosferă plină de mirăsmă înzdrăvenitoare a păcii, a bunei înțelegeri dintre neamuri, a frățietății, a muncii și a dreptății sociale.

Dar, pentruca să putem menține pacea care a venit, trebuie mult efort și o mare prudență în ce privește principiile de temelie ale ei, în așa fel, ca progresul să-și urce mai departe treptele sale de ascensiune nestăgherită și fără a se cădea în extreme.

Socrate spunea cândva: „Cunoaște-te pe tine însuși”.

Și de acum înainte accentul va trebui să cadă tot pe om. El va trebui reabilitat, adus din dezechilibrul la echilibru. Iar când e vorba de om, să nu uităm alcătuirea sa psihică. Dacă vom nesocoti ea deosebite, sufletul omului, cu siguranță că echilibrul pe care vom să-l stabilim în om și în lume, nu va fi posibil.

Fiind convinși de suveranitatea spiritului asupra materiei, să nu uităm, pe lângă mărirea producției materiale, atât de necesară, și mărirea „producției” spirituale, la fel de necesară. Va trebui ca mentalitatea omului modern să înțeleagă odată pentru totdeauna, că viața într'adevăr serioasă pașnică, echilibrată, viața omenească în sensul plin al cuvântului nu se poate realiza prin materializarea spiritului, ci prin spiritualizarea materiei. Căci, dupăcum se știe, progresul către care omenirea tinde, nu se poate defini numai în termeni tehnici, politici ori economici. În noțiunea de progres, pentru a fi posibil de realizat pe deplin, va trebui să se cuprindă implicit și noțiunea de spiritual. Dacă, însă, se exclude din noțiunea de progres activitatea pur spirituală, — și când zic activitatea spirituală, mă gândesc la acea activitate penetrată de

duhul creștin — progresul ne va apărea ca ceva pur exterior, fără viață: e posibilitate tot mai mare de producție materială, de organizare a producției a piețelor de desfacere, de posibilități de desfacere rapidă, de confort, într'un cuvânt. Toate acestea sunt numai „bune” și nimeni nu le poate contesta. Dar din moment ce vor fi îmbinate cu o activitate spirituală, care va da omeniei de omenie, ele vor deveni mai închegate, mai armonioase, mai pe măsura adevăratelor cerințe ale ființei umane. Numai așa vor deveni valabile și nu vor constitui pentru noi scopuri, ci mijloace de echilibru social. Ele vor deveni în cazul acesta — și numai în cazul acesta — „bune foarte”.

Este adevărat, că progresul material și tehnic, asigurând porțiunii animale a omului condiții materiale de viață mai ușoară, stabilește o armonie, un echilibru între om și mediu. Faptul acesta poate fi tot mai mult în favoarea omului. Se știe prea bine apoi, că scopul suprem al omului în acest sens nu este și nu poate fi altul decât să devie „coroana creștinii”, „stăpân absolut” al naturii. Ori, această stare fericită a omului, de rege al materiei, poate fi — pentru ca echilibrul dintre el și natură să fie stabil — numai etapă în mijloc, nu scop final al existenței omenesti. Starea aceasta — zic — iar pune la dispoziție cele mai bune mijloace cu care s'ar putea apropia tot mai mult de o formă ideală de organizare a vieții omenești. Tehnica, de pildă, prin faptul că ar înlocui forțele umane pretutindeni unde acest lucru este cu putință, nu înseamnă că a devenit independentă de om. Nu înseamnă că va trebui numai decât ca tehnica să-l conducă pe om, ci din contră, ea crează acea liberare, acel răgaz atât de necesar unei înfiorări maxime a puterilor creatoare ale spiritului omenesc. Valorile spirituale, elementele de cultură ale sufletului sunt singurele care fac din viața omenească înșăși, valoarea supremă și într'adevăr demnă de a fi trăită.

Iată, așadar că a fi om civilizat înseamnă a duce o viață spirituală. Tehnica nu face pe nimeni ne-om, ci-l ajută pe fiecare, în mod indirect, la desăvârșirea sa spirituală: îl ajută la mărirea „producției” spirituale, atât de necesară, mai ales astăzi, când asistăm la o descurajatoare sărăcie interioară.

Și dacă în orice stat există instituții cu caracter economic, de apărare, cultural, artistic, etc. care sporesc producția economică de apărare, culturală, artistică, apoi negreșit că pentru mărirea „producției” spirituale, pentru întesifi-

carea vieții autentice spirituale — care după câte am văzut, este indispensabilă omului — își are cuvânt, ca întotdeauna Sf. Biserică. Biserica deschide larg porțile pentru toți cei însetați de viață spirituală.

Da, Biserica Domnului e balsamul care cicatrizează rănille și alină suferința. Pentru cel slab e toncul care-l reconfortează. Luptătorul pentru dreptate găsește în Biserică, îndemn și îmbărbătare. Cel prigonit găsește refugiu cel mai sigur. Idealistului îi dă aripi să zboare în sferele cele mai înalte. E un isvor nesecat de energie, speranță, entuziasm și optimism. Biserica lui Iisus Hristos alungă desnașdă și ură, teama și desgustul. Ea pune frâu pornirilor rele și constituie cel mai puternic îmbold pentru săvârșirea binelui. Ea este și a fost în slujba celei mai autentice vieți: un sprijin pentru om și reazim pentru comunitate. Biserica stimulează energiile și oțetește voința pentru a forma personalități. Este motor și frână totodată. Cultivă iubirea, știind că numai un suflet care se sfășie de iubire poate reabilita lumea aceasta meschină și desgustătoare.

Privește deci în sus, frate, și adoptă această loznică salutară:

Să mărim și „producția” spirituală...

A. Petric

Dare de seamă

asupra celei de a IX-a și a X-a ședință a Societății „Frăția Ortodoxă Română Studențească” (F. O. R. S.)

Societatea F.O.R.S. nu și-a redus activitatea ei de edificare spiritual-religioasă a studenției ortodoxe dela Universitatea „Regele Ferdinand I”, nici chiar în mijlocul excepționalelor dificultăți ale vremilor de astăzi. Înalte de Paști a organizat o „Săptămână spirituală” a studenției în cadrele căreia au conferențiat distinse figuri ale Corpului Profesoral Universitar și Teologic.

După Paști, Soc. F. O. R. S. și a reluat activitatea în ziua de Vineri 25 Mai c., când s'a ținut a IX-a ședință din anul acesta. Programul ședinței a avut următorul cuprins:

1. Lucrarea literară „O mare pildă”, a doarei Maria Popescu, stud. an. II medicină, în care s'a pus în lumină marea pildă ce a dat-o lumii Iisus, care a primit moartea pe cruce pentru a împlini deasvârșit mântuirea lumii din păcat și întoarcerea ei la Dumnezeu. Scopul divin pentru care El s'a jertfit prin voința divină, L-a înviat și L-a dat cea mai mare strălucire și slavă în necuprinsul, sublimul Ipostas de Dumnezeu și Om. Noi trebuie să-l urmăm Dămneseu și Om. Noi trebuie să-l urmăm pilda, pentru a ne putea spiritualiza desăvârșit, a ajunge alături de Dumnezeu și a ne bucura de nespusele daruri ale Lui.

2. Lucrarea „Viața și filosofia stoicului Epictet”, a dlui Radu Cărpinișanu, stud. an. III med. Precisă și bine alcătuită lucrarea să-l arată asemănarea mare dintre viața și concepțiunile filosofului stoic și viața și concepțiunile creștine pe care el le anunță și le motivează, indirect ca ceva ce trebuia să urmeze ca desăvârșire a spiritualității în istoria omenirii.

3. Darea de seamă asupra activității din săptămâna spirituală (19—26 Aprilie) făcută de studentul Ioan Rălleanu, an. I medicină.

4. Rugăciunea de încheiere a ședinței. Vineri 1 Iunie c. s'a ținut cea de a X-a ședință cu programul următor:

1. Darea de seamă asupra ședinței precedente.

2. Lectură biblică asupra dragostei creștine, de Păr. V. Șortan, stud. med.

3. Conferința „Tineretul de azi în fața lui Hristos”, a Părintelui consilier arhiep. Gh. Secaș. Conferința a arătat, cu puternice argumente, care trebuie să fie atitudinea, comportamentul tinerului intelectual față de religie, de problemele și datoritiile spirituale și cum trebuie să împlinească el aceste îndatoriri în deosebita sa situațiune de om luminat, cu posibilități de

nfăptuiri superioare pe care e dator să le supună unei misiuni sfinte. Conferința Părintelui Gh. Secaș, plină de căldură și convingere, a născut simțiri ziditoare de înțelegere, supunere și urmare, în sufletele studenților ce au ascultat conferința. 4. „Heruvicul”, cântat cu deosebită simțire și expresivitate, de un grup de 4 studenți. 5. „Mama, oglinda veșniciei”, lucrare a doarei Maria Popescu, stud. an. II medicină, în care s'a arătat însemnătatea deosebită pe care o are mama în educația copiilor. Sufletul mamei, convingerile ei spirituale-religioase pot influența, pot hotărî pentru veșnicie soarta sufletului fiului ei. O mamă care-și va crește fiul în credință și virtute, le va da astfel cele mai mari puteri morale pentru împlinirea unor mari fapte, unei meniri superioare a lor în lume. Exemplul de mamă ideală e Anastasia Șaguna, mama marelui mitropolit Andreiu Șaguna. 6. A fost foarte actuală evocarea vieții și activității Sfântului Iustin Martirul și Filosoful, făcută de dl I. Bazatu stud. an. IV, medicină, precum și chemarea către studenție de a-l urma cu armele lumii în vârtejul zilelor noastre. 7. Discuții și propuneri pentru viitoarea activitate a Asociației. Ședința s'a încheiat cu rugăciunea de laudă și mulțumire lui Dumnezeu pentru ajutorul și harul trimis lucrării Asociației. Ședința următoare a fost fixată pentru data de Vineri 8 Iunie 1945.

Sibu, 5 Iunie 1945.

Stud. I. Rălleanu,
secretarul F.O.R.S.-ului.

VITRINA CĂRȚII

Charles Diehl: *Figuri Bizantine*, traduse de Ileana Zara. Ed. Socec București, 494 pg. prețuri?

„Figures byzantines”, trecute de a 11-a ediție, ca lucrare a renumitului bizantinolog Charles Diehl, decedat nu de mult, este a doua operă redată în traducere românească, ce se bucură de o prețuire deosebită.

În lucrarea de față autorul descrie, cu ochiul savantului și mâna artistului, societatea bizantină „așa de îndepărtată și așa de rău cunoscută”, din perioada de timp dela sfârșitul sec. XI, până la jumătatea sec. XV, căutând să arate ce a fost această societate bizantină înainte de cruciate, în timpul cruciatelor și după acelea.

Pentru elucidarea acestei probleme de psihologie istorică, autorul găsește cel mai favorabil teren de studiu, dar și cel mai greu, care scoate în evidență calitatea sa înaltă de om de știință dublată de artist.

Ceea ce atrage atenția istoricului, ca un fapt deosebit pentru istoria imperiului bizantin, în comparație cu alte state, e că: „Puține state au dat temelii mai mult loc, i-au asigurat o mai largă influență asupra chestiunilor politice și destinelor guvernării, decât a fucut imperiul bizantin”. [pag. 7]

În galeria de împărătese bizantine care ofer tipuri atât de variate, aproape toate rasele, națiunile și clasele sociale și-au adus contribuția. Europa și Asia, Caucazul, Grecia, Constantinopolul cu provinciile imperiului, Siria, Franța, Germania, popoarele barbare din Kazaria și Bulgaria, oferind „toate tipurile imaginabile de femei: femei politice, ca Teodora sau Irina Ateniana; femei de litere, ca Evdochia sau Ana Comnena; și altele, pline de puritate și de pietate, ca Teodora. [pg. 20]

Pentru a prezenta exact viața și civilizația imperiului, autorul caută să analizeze starea și viața intimă a claselor mijlocii; [pg. 82] a burgheziei bizantine, care a contribuit „atât de mult pentru prosperitatea monarhiei”.

Ne redă un tablou din veac. VIII, al *Tectistei*, mama cunoscutului călugăr polemist Teodor Studitul [pg. 82—97]. și unul din veacul XI al *Teodotei*, mama învățatului Mihail Psellos [pg. 205—237], două portrete alese de mame creștine. Deosebit de important este capito-

lui „Bizanțul și occidentul în epoca cruciatelor” [247—260].

Capitala Bizanțului cu strălucirea monumentelor sale, cu podoaba bisericilor, cu bogăția sa imensă „societate elegantă” era un miraj pentru lumea apusului care o atrăgea, și'n fața acestei lumi atât de civilizate și rafinate, cruciații din occident apărură ca niște bătărași rău crescuți, ca niște nepoții supărători [pg. 244].

Contactul dintre aceste două lumi duse la schimburi de idei și de viață reciprocă, dar lumea bizantină era prea plină de sine ca să poată lua, decât a da mai mult.

Cruciatale fură de altfel, precursorii renașterii și umanismului în apus și sfârșitul civilizației și culturii răsăritului aduseră începutul vieții noi în apus.

Dupăce în capitolele următoare sunt arătate printr-un exemplu din occident la curtea Comnenilor și Paleologilor, lucrarea e'ncheiată cu descrierea a două evenimente din acea epocă, pentru a vedea mai viu și mai plastic felul de viață și gândire al societății de atunci.

Din paginile cărții se pot desprinde următoarele idei generale: întâi, basilicii cu toate scările lor omenești, reprezentau ceva sfânt, erau unșii Domnului, „reprezentanții lui Dumnezeu pe pământ” [pg. 5], în al doilea rând Bizanțul era „țară ortodoxă și romană” [pg. 463].

Viața imperiului era pătrunsă de viața Bisericii și viața Bisericii de viața imperiului.

Aceste bunuri, nu-i greu de văzut că au fost transplantate și'n Noul-Bizanț cum numea merele istoric N. Iorga, Țările Românești, unde au luat viață și trăiesc, venite cu zestrea sufletească a imperiului ortodox.

Este în credința lumii ortodoxe, că Bizanțul n'a murit pentru totdeauna.

Lucrarea de față este și ea o lumină în fața acestei conștiințe.

Pr. Ioan Ionescu

Nr. 5500/1945.

Comunicare

Atragem atențiunea oficiilor protopopiești și parohiale asupra problemei orfanilor de război, problemă pusă atât de lămurit în scrisoarea pastorală a I. P. Sf. nostru Mitropolit Nr. 3459/1945. La această scrisoare pastorală au intrat la Consiliu nostru arhiepiscopesc abla 250 răspunsuri.

Fîind vorba de o chestiune atât de importantă, invităm oficiile parohiale cari încă n'au înaintat raport răspunzând la chestionarul din pastorală amintită mai sus, să întocmească de urgență acel raport și să l înainteze Consiliului nostru arhiepiscopesc în decurs de 10 zile dela primirea ordinului prezent, dar cel mai târziu până la 30 Iunie a. c.

Sibiu, 11 Iunie 1945.

Consiliul Arhiepiscopesc

Asociația clerului „Andrei Șaguna”, Secția Sibiu

AVIZ

Aducem la cunoștință C. preoți că la 1 Iulie c., se deschide Căminul preoțesc dela Bazna și va rămânea deschis până la 1 Septembrie 1945.

Cel ce dorește să li se rețină camera, vor anunța aceasta p. Prof. Ioan Crăciun, Medlaș, care va acorda camerele în ordinea intrării cererilor până la data de 20 Iunie c.

Prețul camerelor se va fixa ulterior, după avizul administrației băilor.

Comitetul Secției

C. preoți să stea în fruntea mișcării

Oastea Domnului

Redactor responsabil: Preot Dr. CORNELIU SÂRBU.

INFORMAȚIUNI

Scuțiți de serviciul militar. Ministrul cultelor, părintele Burducea, în înțelegere cu dl ministru Rășcanu și cu șeful statului major, a obținut ca prin legea recrutării tinerii teologi să fie scuțiți de serviciul militar ceice se vor preoți; iar studenții să fie amânați, pentru a-și putea termina studiile. Legea cuprinde ștudenții de orice rit.

Preoții să se înapoieze la altarele lor. Ministerul cultelor declară: Este de dorit ca preoții refugiați, de origine basarabeană, să se întoarcă acolo la altarele lor, unde sunt primiți cu atenție și li se fac înlezni, având aceșii preoți aceleași drepturi ca oricare preot rus. Înolerea în Basarabia este o problemă, asupra căreia Biserica rusă și cea română au căzut de acord.

Ministerul de războiu aduce la cunoștință celor interesați, că între 15 Iunie și 30 Iulie a. c. se va face recrutarea clasei 1945 în întreaga țară. În Ardealul de Nord recrutarea se va face între 25 Iunie și 10 August a. c. Sunt obligați a se prezenta la recrutare toți tinerii: a) născuți în anul 1925, din Oltenia, Muntenia, Dobrogea, Banat, Moldova, Bucovina de Sud și Ardealul de Sud; b) născuți în anii: 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924 și 1925 din Ardealul de Nord. Tinerii din Ardealul de Nord, născuți între anii 1919 și 1921 cari au prestat serviciul militar în armata maghiară, vor depune la cercurile teritoriale respective — cu ocazia recrutării — acte doveditoare originale cu traducerea respectivă, spre a fi trecuți la contingentul corespunzător etății. Recrutarea tinerilor contingentului 1947 din Moldova și Bucovina de Sud se va face, indiferent dacă acești tineri au fost sau nu recrutați în primăvara anului 1944. Tinerii contingentului 1947 vor prezenta adeverință de pregătire premilitară model tip culoare galbenă, încorporarea contingentului 1946, nu se va face înainte de 1 Sept. 1945.

Ultimul Decret-Lege elaborat de Ministerul Economiei Naționale, spune că în curând se va sista munca în toate întreprinderile de război. Lucrătorilor respectivi li se va da o altă întrebuintare, întrucât — sfârșindu-se războiul — trecem la munca de pace.

Învățații sovietici, academicienii Țătan, Parin și Egolîn au fost aleși membri de onoare ai Academiei Române din București. Alegerea s'a făcut cu prilejul trecerii lor pe la noi. Pe această cale se încheagă tot mai mult pretenția între cele două țări vecine.

Restituirea aparatelor de radio. Ministerul de interne a hotărât ca toate aparatele de radio rechiziționate dela particulari și comercianți, să se restituie proprietarilor respectivi în maximum 5 zile. Cel ce au primit în folosință atari aparate — fie autorități, fie particulari — le vor restitui imediat și în bună stare, celor în drept. Ministerul de interne va urmări și pedepsi aspru pe toți aceia, cari nu se vor conforma acestei dispozițiuni.

Bacalaureatul S'au luat măsuri, ca cei candidați la examenul de bacalaureat să se prezinte în patru sesiuni, în loc de trei. Examenele se pot da în limba maternă a candidaților.

Comunicat dela prefectura județului Sibiu. Sesizați că diferite persoane sub felurite pretexte, colectează sume de bani, atât dela particulari cât și dela instituții întreprinderi, amintim tuturor că aceste colectări de bani sau materiale sunt interzise. Colectele pentru scopuri culturale sau de ajutor social se vor putea interprinde numai cu autorizația scrisă a Cabinetului Prefecturii. Prefect: Dr. Șt. Cleja.

Improprietăți. În județul Sibiului au fost improprietăți 1490 cetățeni și anume: în plasa Sibiu 303 cetățeni; în plasa Tâlmăciu 241 cetățeni; în plasa Ocna 334 cetățeni; în plasa Săliște 433 cetățeni; în plasa Miercurea 112 cetățeni; în plasa Hârtibaci 67 cetățeni.

Convocare. Membrii „Reuniunii culturale naționale a meseriașilor români din Sibiu” se convoacă la Adunarea generală ordinară ce va ține Duminecă 17 Iunie a. c. la ora 3 d. m., în localul Reuniunii din strada Brukenthal Nr. 17.

Danie. Bunii creștini, soții Alexandru Câmpeanu și Maria din Criștior, jud. Hunedoara, au agonisit prin hărnicia lor — alături de căsuța ce o au în Criștior — o casă cu 3 camere și o grădină în Deva. Neavând copii, au dăruit această casă sf. Mănăstirii dela Sâmbăta de sus. În schimbul acestui frumos dar, ei doresc să fie pomeniți la slujbele ce se fac la mănăstire, iar după moarte să li se facă deosemena convenita pomenire. Fapta lor frumoasă servească de pildă și altora!

Zilele trecute, trei indivizi irresponsabili s'au furișat — peste zi — în catedrala mitropolitană din orașul nostru. În noaptea la ora 12 au tras clopotele. Sesizându-se autoritățile, respectivii indivizi au fost duși spre cercetare la Chestura Poliției. S'a constatat că făptuitorii nu-s întregi la minte și că — deci — gestul lor n'are nici-o semnificație deosebită.

ȘTIRI LOCALE

Predică în Catedrala din Sibiu

5. Joi în 14 Iunie 1945. Înălțarea Domnului, Ziua Eroilor, servesc: I. P. C. Arhim. Teodor Scorobet, cons. Ieronim Grovu, Gheorghe Secaș, prot. Mihail Neagu și preotul Garnizoanei Sibiu, Maior Marian; diaconii: Ioan Circov și Anatolie Scurtu. — La Oastea Domnului, predică, după masă la ora 4: Preotul Nicolae Constantin dela parohia Sibiu-Lazaret.

6. Duminecă în 17 Iunie 1945, servesc: Cons. Aurel Nanu, prot. Mihail Neagu și duhov. Nicodim Belea; diaconii: Simion Macarie și prof. Nicolae Mladin. — Predică: cons. Aurel Nanu. — La Oastea Domnului predică, după masă la ora 4: Preot Dr. Corneliu Sârbu dela parohia Sibiu-Treistejarl.

Cărți și Reviste

Revista Teologică. Organ pentru știința și viața bisericească, întemeiat în 1907, apare lunar, sub patronajul I. P. Sf. Mitropolit NICOLAE al Ardealului, Abonamentul pe un an: 2500 Lei. Redacția și administrația: Academia teologică, Sibiu, strada Mitropoliei 24—28. Director: profesor Dr. Grigorie T. Marcu. — Numărul 5 cuprinde: Din Biserica rusească. Diacon Dr. Grigorie T. Marcu: Pace. Din viața și știința Bisericii ortodoxe a URSS. † Serghe, fost Patriarh al Rusiei: Are Hristos locșitor în Biserica? Anexe: Preafericitul Serghe, Patriarh al Moscovei și al întregii Rusii (Schită biografică). Înalt Prea Sfințitul Alexie, Patriarh al Moscovei și al întregii Rusii (Schită biografică). Diacon Nicolae Mladin: Tineretul și rugăciunea. Prof. univ. Șt. Bezdechi: Sfântul Ioan Gură de Aur și Platon. Preot Nicodim Belea, Minodora Belea și Gr. T. M.: Mișcarea literară: Mitropolitul Andrei Șaguna: Predici, cu un studiu introductiv de Preotul Florea Mureșanu. I. Lupaș: Doi precursori ai lui Horia în audiență la Curtea împărătească din Viena. Care este adevărul asupra Bisericii din Rusia? Documente semnate de Patriarhul Nicodim al României, Patriarhul Alexie al Rusiei, Mitropolitul Nicolae al Kievului și Galilei și Prof. univ. Dr. Nicolae Popescu-Prahova. Biblioteca „Chemările către tineret, Avram Petric și Dr. Gr. T. Marcu: Cronica: Vizita delegației Bisericii ruse în România, Noul Episcop al Bisericii evang. C. A. din România, Gr. T. M.: Note și Informații: Noul Testament dela Cluj în a doua ediție. Eliberarea pastorului Niemöller. Mărunte. Prețul unui exemplar Lei 300—

Cititi și răspândiți

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 4937/1945 Școl.

Concurs

pentru ocuparea și suplînirea catedrelor vacante la școlile secundare confesionale din Arhiepiscopia ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu, pe anul școlar 1945/46

- Sunt vacante catedrele următoare
- a) La liceul „A. Șaguna” din Brașov:
  - Catedra de Religie Nr. 1.
  - „ „ „ L. Română Nr. 3.
  - „ „ „ Latină-Elină Nr. 5.
  - „ „ „ Franceză Nr. 7.
  - „ „ „ Germană Nr. 9.
  - „ „ „ Italiană Nr. 10.
  - „ „ „ Fizico-chimice Nr. 17.
  - „ „ „ Desemn-Caligrafie.

- b) La liceul „A. Iancu” din Brad:
  - Catedra de L. Română Nr. 2.
  - „ „ „ „ „ 3.
  - „ „ „ Franceză Nr. 6.
  - „ „ „ Germană Nr. 7.
  - „ „ „ Italiană Nr. 8.
  - „ „ „ Geografie Nr. 10.
  - „ „ „ Matematică Nr. 12.
  - „ „ „ Matemat.-Fizică Nr. 13.
  - „ „ „ Desemn-Caligr. Nr. 16.
  - „ „ „ Muzica Nr. 17.
  - „ „ „ Igienă Nr. 19.

c) La școala normală de băieți „A. Șaguna” din Sibiu:

- Catedra de Religie.
- „ „ Germană.
- „ „ Științe naturale.
- „ „ Muzică.

d) La școala normală de fete „A. Șaguna” din Sibiu:

- Catedra de Științe agricole.

II. Sunt libere pentru suplînire catedrele următoare:

- a) La liceul „A. Șaguna” din Brașov:
  - Catedra de L. Română Nr. 4.
  - „ „ „ Latină-Elină Nr. 5.
  - „ „ „ Franceză Nr. 8.

b) La școala normală de băieți „A. Șaguna” din Sibiu:

- Catedra de Limba Română.
- Catedra de Geografie.

c) La școala normală de fete „A. Șaguna” din Sibiu:

- Catedra de Religie împreună cu Cântările bisericești.

Candidații la aceste catedre vor înainta Consiliului Arhiepiscopesc din Sibiu, cereri însoțite de actele prevăzute pentru numiri, până la 15 Iulie 1945.

Dela candidați se cere să fie de religie ortodoxă.

Sunt preferați candidații cari pe lângă studiile de specialitate au și pregătire teologică.

Sibiu, din ședința secției culturale a Consiliului arhiepiscopesc, ținută la 29 Maiu 1945.

Consiliul Arhiepiscopesc

Școala Normală de băieți „And. Șaguna” din Sibiu

publică

Post vacant de bucătar

cu salar bugetar, conform dispozițiilor în vigoare, primind locuință și întreținere.

Informații se pot lua dela direcțiunea școlii.

(21) 1—1

ULTIMA ORĂ

„Națiunile Unite” este numele organizației mondiale, care și-a încheiat lucrările la San Francisco. Cele 50 de națiuni participante la această conferință au ajuns la o înțelegere deplină cu privire la modul promovării păcii în lume.

Pornită la drum ca o organizație solidă de pace, organizația mondială „Națiunile Unite” se va arăta — avem toată nădejdea — mult mai eficace și și mai trainică decât fosta „Liga Națiunilor”.

Editura și tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu.